



**MOKESTINIŲ GINČŲ KOMISIJA
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS**

**SPRENDIMAS
DĖL V. G. SKUNDO**

2023 m. balandžio d. Nr. S- (7-2023/39)
Vilnius

Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Komisija), susidedanti iš Komisijos pirmininko Evaldo Raistenskiego, narių Jurgitos Narkevičiūtės, Rasos Stravinskaitės ir Vilmos Vildžiūnaitės (pranešėja), išnagrino V. G. (toliau – Pareiškėjas) 2023-02-17 skundą dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Inspekcija) 2023-01-30 sprendimo grąžinti (įskaityti) permoką (skirtumą) ar nepagrįstai išieškotas sumas Nr. 331-30799 (toliau – Sprendimas). Pareiškėjas bei Inspekcijos atstovas B. K. dalyvavo 2023-03-28 Komisijos posėdyje nuotoliniu būdu.

Komisija n u s t a t ė :

Inspekcija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) 87 ir 111 straipsniais, mokesčių įstatymais, Mokesčių mokėtojo permokos (skirtumo) ar nepagrįstai išieškotų sumų grąžinimo (įskaitymo) taisyklėmis, patvirtintomis Inspekcijos viršininko 2004-12-07 įsakymu Nr. VA-186 „Dėl mokesčių mokėtojo permokos (skirtumo) ar nepagrįstai išieškotų sumų grąžinimo (įskaitymo)“, išnagrinęjusi Pareiškėjo 2023-01-13 prašymą grąžinti (įskaityti) permoką (skirtumą) ar nepagrįstai išieškotas sumas Nr. (17.16-40) GES-45943, nusprendė Pareiškėjui negrąžinti 1797 Eur mokesčio ir (arba) kitų įmokų permokos (skirtumo) (šiuo atveju – paveldimo turto mokesčio, toliau – PTM).

Sprendime nurodoma, kad remiantis Pareiškėjo, gim. 1989-03-12, prašymu, Viršaičio ir Mero potvarkiais laikinoji globa buvo nustatyta iki kol Pareiškėjui sukaks 18 metų, todėl daroma išvada, kad globėjos Y. U. (toliau – Y. U., globėja) įgaliojimai baigėsi 2007-03-12, t. y., kai Pareiškėjui sukako 18 metų (Lietuvos Respublikos Vaiko globos įstatymo (toliau – VGĮ) 5 straipsnio 1 dalies 1 punktas, 7 straipsnio 4 punktas, 8 straipsnio 2 punktas, 15 straipsnio 1 ir 4 punktai, 17 straipsnio 1 dalis, 21 straipsnio 1 dalies 1 punktas). Iš VGĮ 31 straipsnio 1 dalies bei Lietuvos Respublikos Civilinio Kodekso (toliau – CK) 5.11 straipsnio nuostatų išplaukia, kad mirus globėjui, globojamas vaikas neįgyja turtinių teisių į globėjo turtą pagal įstatymą. Tokia teisė atsiranda, jei yra įgyvendinta CK 5.19 straipsnio nuostata. Y. U. buvo surašiusi testamentą, pagal kurį, 2021-08-13 Y. U. mirus, Pareiškėjas paveldėjo jos turtą. Atsižvelgiant į aukščiau aptartas teisės aktų nuostatas bei išdėstytas aplinkybes, daroma išvada, kad Pareiškėjui, Y. U. mirties momentu esant pilnamečiui, t. y. laikinoji globa buvo pasibaigusi, paveldint Y. U. pagal testamentą turtą, Lietuvos Respublikos paveldimo turto mokesčio įstatymo (toliau – PTMĮ) 7 straipsnio 2 dalies nuostata Pareiškėjui netaikytina. Jei Pareiškėjas Y. U. mirties momentu būtų buvęs nepilnametis (ir esant testamentui), tokiu atveju įgytų teisę į PTMĮ 7 straipsnyje nustatytą lengvatą dėl PTM.

Pareiškėjas skunde Komisijai nurodo, kad Klaipėdos miesto teismas 1991-12-19 sprendimu civilinėje byloje Nr. 2-2796 patenkino Klaipėdos miesto specializuotų kūdikių namų

ieškinį ir nusprendė atimti iš Pareiškėjo biologinių tėvų V. G. ir G. A. tėvystės teises į Pareiškėją, kaip jų sūnų, V. G., gim. 1989-03-12.

Šilutės rajono Jonaičių apylinkės viršaičio 1992-05-18 potvarkiu Nr. 9-v „Dėl globos paskyrimo“ buvo nuspręsta paskirti globėją Y. U. globoti Pareiškėją iki kol jam sukaks 18 metų. Viršaičio potvarkiu taip pat nuspręsta skirti globėjai Y. U. globos ir rūpybos pašalpą, nustatytą Lietuvos Vyriausybės nutarimu.

Šilutės rajono savivaldybės mero 2000-01-10 potvarkiu Nr. 9 „Dėl laikinosios globos pratęsimo, rajono viršaičių, Šilutės miesto mero potvarkių ir rajono seniūnų įsakymų pripažinimo netekusiais galios, rajono mero potvarkio dalinio pakeitimo“ be kita ko nuspręsta: 1) Vadovaujantis VGĮ 7, 15 straipsniais pratęsti laikiną globą <...> Pareiškėjui, globėja paskiriant Y. U., gyvenančią Pagrynių kaime, Šilutės rajone <...>. 2) Įstatymo nustatyta tvarka šio potvarkio 1 punkte išvardintiems vaikams tęsti globos pašalpų mokėjimą <...>.

Globėja 2021-07-20 išdavė testamentą, patvirtintą notarės P. U. (notarinio registro Nr. 3799), kuriuo savo turtą paliko Pareiškėjui, kaip savo globotiniui. 2021-08-13 globėja Y. U. mirė.

Pareiškėjas skunde nurodo, kad prieš Paveldėjimo teisės liudijimo išdavimą jo globėjos Y. U. palikimą tvarkiusi Šilutės rajono 3-iojo notaro biuro notarė nukreipė Pareiškėją nuvykti į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie finansų ministerijos Klaipėdos apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos Šilutės padalinį, kuriame Pareiškėjui buvo apskaičiuota ir nurodyta sumokėti PTM (pagrindas 2022-01-10 Inspekcijos pažyma Nr. (27.4)-D2-140). Pareiškėjas nurodė, kad apie tai, kad neprivalo mokėti PTM už globėjos paliktą turtą, nežinojo, todėl 2022-09-01 apskaičiuotą 1797,55 Eur PTM sumokėjo ir kvitą pateikė notarei. Ir tik tada, kai PTM buvo sumokėtas, notarė išdavė 2022-09-07 Paveldėjimo teisės liudijimą pagal testamentą (paveldėjimo bylos Nr. 79/2022, notarinio registro Nr. 4170), kuriame, remdamasi minėtu 2021-07-20 testamentu, kurį sudarė palikėja (globėja Y. U.), patvirtino, jog palikėjos testamente nurodyto turto įpėdinis yra Pareiškėjas.

Paveldimą turtą, kuriam išduotas šis liudijimas, sudarė: žemės sklypas, gyvenamasis namas, ūkinis pastatas, esantys Šilutės r. sav. Pagrynių k. Kampo g. 28, 1/2 dalis piniginių lėšų, esančių AB Šiaulių bankas sąskaitose.

Pareiškėjas nurodo, kad 1969 m. Santuokos ir šeimos kodekso (toliau – SŠK) 71 straipsnyje (redakcija, galiojusi iki 2000-07-18) buvo numatyta, kad iš tėvų ar iš vieno jų gali būti atimamos tėvystės teisės, jeigu nustatoma, jog jie vengia vykdyti savo pareigą auklėti vaikus arba piktnaudžiauja savo tėvystės teisėmis, žiauriai elgiasi su vaikais, daro žalingą įtaką vaikams savo amoraliu, antivisumenišku elgesiu, taip pat jeigu tėvai yra chroniški alkoholikai arba narkomanai. Tėvystės teisės atimamos teismine tvarka. VGĮ redakcijos, galiojusios nuo 1998-07-01 iki 2000-07-18, 7 straipsnis numatė, kad vaiko laikinoji globa steigiama, kai: 1) tėvai arba turimas vienintelis iš tėvų dingęs ir jų ieškoma (iki teismine tvarka tėvai bus pripažinti nežinia kur esančiais arba paskelbti mirusiais); 2) tėvai arba turimas vienintelis iš tėvų laikinai negali rūpintis vaiku dėl abiejų tėvų (motinos ar tėvo) ligos, suėmimo, bausmės atlikimo ar kitų svarbių priežasčių; 3) tėvai arba turimas vienintelis iš tėvų nesirūpina, nesidomi vaiku, jo neprižiūri, netinkamai auklėja, naudoja fizinį ar psichinį smurtą, ir dėl to kyla pavojus vaiko fiziniam, protiniam, dvasiniam, doroviniam vystymuisi ir saugumui (iki teismine tvarka vaikas bus paimtas iš tėvų). Vaiko laikinoji globa pasibaigdavo grąžinus vaiką tėvams, vaikui sulaukus pilnametystės, įsteigus nuolatinę globą, vaiką įvaikinus arba jam susituokus (Vaiko globos įstatymo 8 straipsnis). VGĮ 15 straipsnyje buvo numatyta, kad vaiko laikinoji globa steigiama nuo prašymo įregistravimo dienos rajono (miesto) savivaldybėje jos valdybos (mero) sprendimu (potvarkiu) pagal to rajono (miesto) savivaldybės Vaiko teisių apsaugos tarnybos teikimą. Prašymus vaiko laikinajai globai steigti rajono (miesto) savivaldybės Vaiko teisių apsaugos tarnybai gali pateikti valstybinės bei nevyriausybines organizacijos, susijusios su vaiko teisių apsauga, taip pat kiti fiziniai ir juridiniai asmenys.

Pareiškėjas nurodo, kad VGĮ 4,7,10,15,20,23,25,28 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei įstatymo papildymo 5(1) straipsniu įstatymu Nr. VII 1-1755, priimtu

2000-06-27, buvo pakeisti nagrinėjamu klausimu aktualūs VGĮ 7 ir 15 straipsniai. VGĮ 7 straipsnyje (redakcija, galiojusi nuo 2000-07-19 iki 2001-06-30) buvo nustatyta, kad laikinojo globa steigama, kai: 1) vaiko abu tėvai arba turėtas vienintelis iš tėvų miręs; 2) aiškinamasi dėl rasto vaiko tėvystės ar artimos giminystės ryšių nustatymo; 3) vaiko tėvai arba turimas vienintelis iš tėvų yra dingę ir jų ieškoma (iki teismine tvarka tėvai bus pripažinti nežinia kur esančiais arba paskelbti mirusiais); 4) vaiko tėvams arba turimam vieninteliui iš tėvų laikinai apribotos tėvystės teisės, ir jie laikinai negali rūpintis vaiku dėl abiejų tėvų (motinos ar tėvo) ligos, suėmimo, bausmės atlikimo ar kitų svarbių priežasčių, kurių pagrįstumą nustato vaiko laikinosios globos steigėjas; 5) vaiko tėvai arba turimas vienintelis iš tėvų nesirūpina, nesidomi vaiku, jo neprižiūri, netinkamai auklėja, naudoja fizinį ar psichinį smurtą, ir dėl to kyla pavojus vaiko fiziniam, protiniam, dvasiniam, doroviniam vystymuisi ir saugumui (iki teismine tvarka vaikas bus paimtas iš tėvų). VGĮ 15 straipsnio 1 dalis numatė, kad vaiko laikinoji globa steigama 12 mėn. nuo prašymo steigti globą įregistravimo dienos rajono (miesto) savivaldybėje jos valdybos sprendimu (mero potvarkiu) pagal to rajono (miesto) savivaldybės Vaiko teisių apsaugos tarnybos teikimą, o 15 straipsnio 4 dalyje įtvirtino, kad, praėjus 12 mėn. po vaiko laikinosios globos įsteigimo, rajono (miesto) savivaldybės Vaiko teisių apsaugos tarnyba apsvaisto vaiko laikinosios globos planą ir priima sprendimą dėl vaiko laikinosios globos pratęsimo arba kreipiasi į teismą dėl vaiko nuolatinės globos steigimo ar vaiko įvaikinimo.

Pareiškėjo teigimu, teisės aktai nenumatė pareigos vaikų teises prižiūrinčioms institucijoms kreiptis į teismą dėl laikino ir (ar) neterminuoto tėvų valdžios apribojimo, kai vaikui įsteigta laikinoji globa. Teisės aktai taip pat nenumatė privalomo kreipimosi į teismą dėl nuolatinės globos steigimo. Nuo 2000-07-19 iki 2001-06-30 galiojusio VGĮ 15 straipsnis įtvirtino vaiko teisių apsaugos tarnybos pareigą, praėjus 12 mėn. po vaiko laikinosios globos įsteigimo, apsvaistyti vaiko laikinosios globos planą ir priimti sprendimą dėl vaiko laikinosios globos pratęsimo arba kreipimosi į teismą dėl vaiko nuolatinės globos steigimo ar vaiko įvaikinimo. Iš minėto straipsnio nuostatos aišku, kad vaiko teisių priežiūros tarnybos turėjo diskrecijos teisę spręsti, ar, praėjus 12 mėn. po laikinosios globos steigimo, kreiptis į teismą dėl nuolatinės globos steigimo, ar pratęsti laikinąją globą. Pagal pirmiau aptartą teisinį reguliavimą laikinoji globa vaikui galėjo būti steigama ne tik dėl tėvų nesirūpinimo vaiku, jo netinkamo auklėjimo, priežiūros, tačiau ir dėl kitų svarbių objektyvių priežasčių, dėl kurių tėvai laikinai negalėjo rūpintis vaiku (Lietuvos apeliacinio teismo 2022-12-20 nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. e2A-926-1 120/2022).

Pareiškėjas nurodo, kad nuolatiniai Lietuvos gyventojai privalo mokėti mokesį, kuris apskaičiuojamas nuo paveldimo turto (nekilnojamas daiktas, kilnojamas daiktas, vertybiniai popieriai, pinigai) apmokestinamosios vertės (70 proc. viso turto vertės) taikant tokius tarifus: 1) kai paveldimo turto apmokestinamoji vertė ne didesnė kaip 150 tūkst. Eurų – 5 procentai; 2) kai paveldimo turto apmokestinamoji vertė didesnė kaip 150 tūkst. Eurų – 10 procentų. Pagal PTMĮ 7 straipsnio 1 dalies 1–3 punktus (pakeista pagal PTMĮ Nr. IX-1239 6 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymą (2014-09-23 įstatymas XII-1132), taikoma mokant paveldimo turto mokesį nuo 2015-01-01, mokesčių neapmokestinama: 1) vienam sutuoktiniui mirus kito sutuoktinio paveldimas turtas; 2) vaikų (įvaikių), tėvų (įtėvių), globėjų (rūpintojų), globotinių (rūpintinių), senelių, vaikaičių, brolių, seserų paveldimas turtas; 3) paveldimo turto apmokestinamoji vertė, neviršijanti 3 tūkst. eurų. Gyventojas, paveldėjęs turtą Lietuvos Respublikoje, mokesį sumoka prieš paveldėjimo teisės liudijimo išdavimą, išskyrus atvejus, kai savivaldybės tarybos sprendimu mokesčio sumokėjimo terminas atidėtas arba nuo jo sumokėjimo atleista. Pareiga apskaičiuoti mokesį nuo Lietuvos Respublikoje paveldimo turto nustatyta paveldėjimo teisės dokumentams išduodantiems notarams. Paveldimo turto mokesis apskaičiuojamas pagal notarams pateiktus paveldimo turto įvertinimo duomenis (mokesčių administratoriaus išduotos Paveldimo turto apmokestinamosios vertės pažymas (FR0514 formą, patvirtintą Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2003-03-24 įsakymu Nr. V-80) ir kitus turtą paveldinčio

gyventojų pateiktus dokumentus, reikalingus paveldimo turto apmokestinamajai vertei ir mokesčiui apskaičiuoti). Notarai, prieš išduodami paveldėjimo teisės liudijimus, privalo pareikalauti iš gyventojų dokumentų, patvirtinančių, kad mokestis yra sumokėtas. Mokesčio sumokėjimo dokumentas yra kvito ar mokėjimo pavidimo originalas su banko įstaigos žyma apie sumokėjimo faktą. Jei paveldimo turto mokestis nesumokėtas, mirusiojo asmens turtą paveldinčiam asmeniui paveldėjimo teisės liudijimas neišduodamas, išskyrus anksčiau minėtus atvejus.

Pareiškėjas nurodo, kad nuo mokesčio sumokėjimo atleisti PTMĮ 7 straipsnio 1 dalies 1–2 punktuose nurodyti asmenys paveldėjimo teisės liudijimus išduodantiems notarams turi pateikti giminystės ryšį su turto palikėju įrodančius dokumentus. Tais atvejais, kai turtą paveldi globėjas (rūpintojas) arba globotinis (rūpintinis), pateikiamas teismo sprendimas ar savivaldybės valdybos (mero) sprendimas (potvarkis) dėl globos (rūpybos) skyrimo. Pagal PTMĮ 7 straipsnio 1 ir 3 dalis pareiga taikyti šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1–2 punktuose nurodytas PTM lengvatas yra nustatyta paveldėjimo dokumentus išduodantiems notarams. Notaras nustato turtą paveldėjusio įpėdinio giminystės ryšį su turto palikėju ir įrašo tai paveldėjimo dokumentuose. Pagal Notariato įstatymo 26 straipsnį „pripažįstama, kad notarine forma patvirtintuose dokumentuose esantys faktai yra nustatyti ir neįrodinėjami, iki šie dokumentai (jų dalys) įstatymų nustatyta tvarka nėra pripažinti negaliojančiais“. Todėl mokesčio administratoriaus pareigūnas vadovaujasi Lietuvos Respublikos PTMĮ 7 straipsnio 1 dalies nuostatomis ir paveldėjimo dokumentuose turto palikėjo ir paveldėtojo giminystės ryšį konstatuojančiais notaro įrašais.

Pareiškėjo teigimu, iš byloje esančio Klaipėdos miesto teismo 1991-12-19 sprendimo civilinėje byloje Nr. 2-2796 turinio matyti, kad Pareiškėją kūdikį, vienerių metų amžiaus, 1990-04-02 atvežė į kūdikių namus, kaip pamestinuką, neturintį asmens dokumentų. Tėvai nusišalino nuo jo auginimo, todėl jiems buvo atimtos tėvystės teisės. Teismo sprendime nurodyta, kad yra žmonės, kurie nori įsivaikinti, todėl nebuvo prašoma priteisti išlaikymą iš biologinių tėvų. Šilutės rajono Jonaičių apylinkės viršaičio 1992-05-18 potvarkiu Nr. 9-v „Dėl globos paskyrimo“ buvo nuspręsta paskirti globėją Y. U. globoti Pareiškėją iki kol jam sukaks 18 metų. Šilutės rajono savivaldybės mero 2000-01-10 potvarkiu Nr. 9 „Dėl laikinosios globos pratęsimo, rajono viršaičių, Šilutės miesto mero potvarkių ir rajono seniūnų įsakymų pripažinimo netekusiais galios, rajono mero potvarkio dalinio pakeitimo“, be kita ko, nuspręsta, vadovaujantis VGI 7, 15 straipsniais pratęsti laikiną globą <...> Pareiškėjui, globėja paskiriant Y. U., gyvenančią Pagrynių kaime, Šilutės rajone. Taigi, Pareiškėjas buvo H. H. globojamas nuo pat kūdikystės. Pareiškėjas nurodo, kad globėja jį užaugino kaip savo vaiką, iki pat jos mirties Pareiškėjas ją vadino savo mama ir tarp judviejų buvo susiklostę mamos ir vaiko socialiniai ryšiai. Būtent dėl tos priežasties Y. U. priėmė sprendimą testamentu Pareiškėjui, kaip savo sūnui, palikti visą savo turtą. Pareiškėjas pažymi, kad nuo pat globos pradžios apsigyveno pas globėją Y. U. namuose, kuriuose užaugo, padėjo juos tvarkyti, atnaujinti, o vėliau ir savo uždirbtomis lėšomis bei darbu (vykdo statybų rangos veiklą) prisidėjo prie pagerinimo jos turto, kurį globėja paliko testamentu. Pareiškėjas nurodo, kad tai yra vieninteliai jo ir jo globėjos labai mylėti ir puoselėti šeimos namai, todėl nėra logiškai paaiškinama, kad nuo šio globėjos turto tenka susimokėti PTM.

Pareiškėjas, remdamasis CK 3.130 straipsnio 3 dalimi, nurodo, kad giminystei prilyginami santykiai tarp įvaikių ir jų palikuonių ir įtėvių bei jų giminaičių. Pagal analogiją tokie pat artimiems giminystei santykiai sieja ir nuolatinį globėją su jo globotiniu. Ne veltui PTMĮ 7 straipsnio 1 dalies 2 punkte greta vaikų (įvaikių), tėvų (įtėvių), senelių, vaikų, brolių, seserų, kurių paveldimas turtas neapmokestinamas paveldimo turto mokesčiu, yra nurodyti ir globėjai (rūpintojai) bei globotiniai (rūpintiniai). Taigi, nežiūrint į tai, kad palikimo atsiradimo momentu, t. y. 2021-08-13 mirus globėjai Y. U., Pareiškėjas buvo pilnametis, tačiau, remiantis PTMĮ 7 straipsnio 1 dalies 2 punktu ir vadovaujantis sąžiningumo, protingumo bei teisingumo principais, Pareiškėjo nuomone, jis neturėjo prievolės mokėti paveldimo turto

mokesčio už globėjos palikėjos Y. U. paveldimą turta. Pareiškėjas prašo Inspekcijos Sprendimą panaikinti.

Komisija k o n s t a t u o j a :

Pareiškėjo skundas netenkintinas. Inspekcijos Sprendimas tvirtintinas.

Mokestinis ginčas šioje byloje yra kilęs dėl to, ar pagrįstai Inspekcija skundžiamu Sprendimu negrąžino Pareiškėjui 1797 Eur PTM sumos.

Bylos duomenimis, Pareiškėjas 2023-01-13 pateikė prašymą grąžinti jam 1797 Eur sumą, prašyme nurodant 3311 įmokos kodą (Paveldimo turto mokeskis paveldint turta Lietuvos Respublikoje). Inspekcija šios sumos negrąžino, ginčijamame Sprendime konstatavusi, kad Pareiškėjui pagal testamentą paveldint globėjos Y. U. turta, globėjos mirties metu Pareiškėjas buvo pilnametis, t. y. laikinoji globa buvo pasibaigusi, todėl Pareiškėjui PTMĮ 7 straipsnio 2 dalyje nustatyta PTM lengvata netaikytina.

Pareiškėjas skunde išdėstė teisės aktų nuostatas, susijusias su tėvystės teisių atėmimu, vaiko laikinosios globos steigimu, taip pat vaiko teisių priežiūros tarnybos teisėmis spręsti dėl kreipimosi į teismą dėl vaiko nuolatinės globos steigimo ar laikinosios globos pratęsimo.

Pareiškėjas nurodo, kad Šilutės rajono Jonaičių apylinkės viršaičio 1992-05-18 potvarkiu Nr. 9-v „Dėl globos paskyrimo“ buvo nuspręsta paskirti globėją Y. U. globoti Pareiškėją iki kol jam sukaks 18 metų. Šilutės rajono savivaldybės mero 2000-01-10 potvarkiu Nr. 9 „Dėl laikinosios globos pratęsimo, rajono viršaičių, Šilutės miesto mero potvarkių ir rajono seniūnų įsakymų pripažinimo netekusiais galios, rajono mero potvarkio dalinio pakeitimo“, be kita ko, nuspręsta, vadovaujantis VGI 7, 15 straipsniais, pratęsti laikiną globą Pareiškėjui, globėja paskiriant Y. U., gyvenančią Pagrynių kaime, Šilutės rajone. Pareiškėjas nurodo, kad buvo Y. U. globojamas nuo pat kūdikystės, globėja jį užaugino, tarp judviejų buvo susiklostę mamos ir vaiko socialiniai ryšiai, globėja priėmė sprendimą testamentu Pareiškėjui, kaip savo sūnui, palikti visą savo turta. Pareiškėjas pažymi, kad nuo pat globos pradžios augo globėjos namuose, padėjo juos tvarkyti, atnaujinti, o vėliau ir savo uždirbtomis lėšomis bei darbu (vykdo statybų rangos veiklą) prisidėjo prie pagerinimo jos turto, kurį globėja paliko testamentu.

Pareiškėjas, remdamasis CK 3.130 straipsnio 3 dalimi, nurodo, kad giminystei prilyginami santykiai tarp įvaikių ir jų palikuonių ir įtėvių bei jų giminaičių. Pagal analogiją tokie pat artimiems giminystei santykiai sieja ir nuolatinį globėją su jo globotiniu ir pažymi, kad PTMĮ 7 straipsnio 1 dalies 2 punkte greta vaikų (įvaikių), tėvų (įtėvių), senelių, vaikaičių, brolių, seserų, kurių paveldimas turtas neapmokestinamas paveldimo turto mokesčiu, yra nurodyti ir globėjai (rūpintojai) bei globotiniai (rūpintiniai). Pareiškėjas, vadovaudamasis sąžiningumo, protingumo bei teisingumo principais, teigia, kad jis neturėjo prievolės mokėti PTM už globėjos palikėjos Y. U. paveldimą turta.

Komisija nurodo, kad mokesčio permokos sąvoką apibrėžta MAĮ 2 straipsnio 12 dalyje, kurioje nurodyta, kad mokesčio permoka yra mokesčių mokėtojo sumokėta per didelę mokesčio suma, t. y. suma, kurios mokesčių mokėtojas neturėjo (neturi) pareigos mokėti pagal teisės aktų reikalavimus. Pareiškėjo skundas šiuo atveju sietinas su PTMĮ 7 straipsnio 2 dalyje nustatytos lengvatos taikymo pagrįstumu, todėl Komisija pagal byloje nustatytas faktines aplinkybes vertins, ar Pareiškėjas pagal teisės aktų reikalavimus turėjo pareigą sumokėti PTM, ar Pareiškėjas sumokėjo per didelę mokesčio sumą ir ar mokesčių administratorius pagrįstai atsisakė grąžinti Pareiškėjui jo sumokėtą 1797 Eur sumą.

Pagal PTMĮ 3 straipsnį ir 4 straipsnio 1 dalį, PTM mokėtojai yra gyventojai, o nuolatinio Lietuvos gyventojų mokesčio objektas yra paveldimas turtas, t. y. nekilnojamasis daiktas, kilnojamasis daiktas, vertybiniai popieriai ir pinigai (PTMĮ 2 straipsnio 4 dalis). PTMĮ 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad PTM neapmokestinama: 1) vienam sutuoktiniui mirus kito sutuoktinio paveldimas turtas; 2) vaikų (įvaikių), tėvų (įtėvių), globėjų (rūpintojų),

globotinių (rūpintinių), senelių, vaikų, brolių, seserų paveldimas turtas; 3) paveldimo turto apmokestinamoji vertė, neviršijanti 3000 eurų.

Iš aukščiau pacituoto teisinio reglamentavimo matyti, kad PTMĮ numatyta imperatyvi nuostata, nustatanti, jog PTM neapmokestinamas globotinių (rūpintinių) paveldimas turtas.

Komisija, išanalizavusi faktinę situaciją, visų pirma atkreipia dėmesį į esmines Pareiškėjo skunde išdėstytas ir byloje nustatytas aplinkybes:

Pirma, Pareiškėjas gimė 1989-03-12, pilnametystę sukako 2007-03-12.

Antra, Šilutės rajono Jonaičių apylinkės viršaičio 1992-05-18 potvarkiu Nr. 9-v „Dėl globos paskyrimo“ buvo nuspręsta paskirti globėją Y. U. globoti Pareiškėją iki kol jam sukaks 18 metų. Šilutės rajono savivaldybės mero 2000-01-10 potvarkiu Nr. 9 „Dėl laikinosios globos pratęsimo, rajono viršaičių, Šilutės miesto mero potvarkių ir rajono seniūnų įsakymų pripažinimo netekusiais galios, rajono mero potvarkio dalinio pakeitimo“, nuspręsta, vadovaujantis VGĮ 7, 15 straipsniais pratęsti laikiną globą Pareiškėjui, globėja paskiriant Y. U., gyvenančią Pagrynių kaime, Šilutės rajone. Šio potvarkio 2 punkte numatyta, kad įstatymo numatyta tvarka šio potvarkio 1 punkte išvardintiems vaikams tęsti globos pašalpos mokėjimą.

Trečia, Y. U. 2021-07-20 sudarė testamentą, 2021-08-13 Y. U. mirė.

Ketvirta, Klaipėdos valstybinė mokesčių inspekcija 2022-01-10 Paveldimo turto apmokestinamosios vertės pažymoje Nr. (27.4)-D2-140 apskaičiavo privalomą sumokėti 1797 Eur PTM, kurį Pareiškėjas sumokėjo 2022-09-01. Paveldėjimo teisės pagal testamentą liudijimas (paveldėjimo bylos Nr. 79/2022, notarinio registro Nr. 4170) Pareiškėjui išduotas 2022-09-07.

Komisija pažymi, kad šiuo atveju reikšmingomis vertintinos teisės aktų nuostatos (1998-03-24 VGĮ Nr. VIII-674 (neteko galios 2001-07-01) 8 straipsnis, CK 3.255 straipsnis), kuriose apspręstos teisinių vaiko laikinosios globos (rūpybos) santykių pabaigos sąlygos, pagal kurias vaiko laikinoji globa (rūpyba), be kita ko, baigiasi, kai vaikas sulaukia pilnametystės. Šiuo atveju Pareiškėjo ir jo globėjos Y. U. teisiniai globos santykiai nutrūko 2007-03-12, Pareiškėjui sulaukus pilnametystės. Todėl Pareiškėjas palikimo atsiradimo momentu, t. y. 2021-08-13 mirus globėjai Y. U., jau nebebuvo laikomas globotiniu.

Komisija, pasisakydama dėl Pareiškėjo skunde išdėstytų motyvų, susijusių su Pareiškėju ir jo globėjos faktiškai susiformavusiais mamos / vaiko arba įmotės / įvaikio santykiais ir galimybe, taikant teisingumo ir turinio viršenybės prieš formą principus, globėjų ir globotinių santykius pagal analogiją prilyginti įvaikių ir įtėvių santykiams, kas įtakotų galimybę taikyti PTM lengvatą, pažymi, kad faktiškai susiformavę mamos / vaiko arba įmotės / įvaikio socialiniai santykiai negali būti teisiniu požiūriu pripažinti tėvų / įtėvių ir vaikų / įvaikių santykiais. Turinio viršenybės prieš formą principas šiuo atveju netaikytinas, t. y. negali būti pripažintas tėvystės / įtėvių santykis jo teisiškai arba biologiškai nesant. Be to, pažymėtina, kad esant anksčiau išvardintoms PTMĮ lengvatos sąlygoms, siejamoms su globos (rūpybos) statuso buvimu, teisingumo ir protingumo kriterijai taip pat negali būti taikomi.

Apibendrinama tai, kas išdėstyta, Komisija konstatuoja, kad faktinės aplinkybės ir Pareiškėjo pateikti dokumentai neįrodo, kad Pareiškėjas būtų galėjęs pasinaudoti PTMĮ 7 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta mokesčio lengvata, sumokėtas 1797 Eur PTM nelaikytinas mokesčio permoka, todėl Inspekcija pagrįstai atsisakė Pareiškėjui grąžinti sumokėtą 1797 Eur PTM. Atsižvelgiant į tai, Inspekcijos Sprendimas tvirtintinas.

Komisija atkreipia Pareiškėjo dėmesį, kad pagal PTMĮ 7 straipsnio 3 dalį savivaldybės taryba savo biudžeto sąskaita turi teisę gyventojams mažinti mokesť arba visai nuo jo atleisti, todėl Pareiškėjas gali kreiptis į savivaldybę.

Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, vadovaudamasi Mokesčių administravimo įstatymo 155 straipsnio 4 dalies 1 punktu, n u s p r e n d ž i a :

Patvirtinti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2023-01-30 sprendimą grąžinti (įskaityti) permoką (skirtumą) ar nepagrįstai išieškotas sumas Nr. 331-30799.

Pagal Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 159 straipsnio 1, 3 ir 4 dalis mokesčių mokėtojas, nesutinkantis su Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimu, turi teisę šį sprendimą apskusti Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, 01102 Vilnius). Pagal Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 159 straipsnio 2 dalį apskusti Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimą taip pat turi teisę centrinis mokesčių administratorius, tačiau tik tuo atveju, kai centrinis mokesčių administratorius ir Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, spręsdami mokestinį ginčą (arba mokestinio ginčo metu), skirtingai interpretavo įstatymų ar kito teisės akto nuostatas. Skundas Vilniaus apygardos administraciniam teismui turi būti paduodamas ne vėliau kaip per 20 dienų po Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimo įteikimo dienos.

Komisijos pirmininkas

Evaldas Raistenskis

Komisijos narė

Rasa Stravinskaitė

Komisijos narė

Jurgita Narkevičiūtė

Komisijos narė

Vilma Vildžiūnaitė